

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

SKOLORNAS ARBETE FÖR ATT MOTVERKA MOBBNING OCH ANDRA FORMER AV KRÄNKANDE BEHANDLING

Remiss från Revisionskontoret.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd åberopar förvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 januari 2006 som svar på remissen från Revisionskontoret.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Revisionskontoret har till kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna remitterat rapporten *Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling (rapport 2005:12)*. Revisionskontoret anser att det bör införas en för staden gemensam policy för att främja skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling. Enligt Revisionskontoret tillgodoser inte stadens skolplan respektive strategi för elevhälsa de krav som kan ställas på en för staden gemensam policy.

Det är förvaltningens uppfattning att skolplanen och strategin för elevhälsa tillsammans med lagstiftning, läroplaner etc. tillgodoser behovet av styrning och vägledning. Förvaltningen bedömer att det är för tidigt att utvärdera skolplanen och strategin för elevhälsa, som nyligen har implementerats i stadens organisation. Samtliga skolor i Vantör arbetar aktivt mot mobbning och annan kränkande behandling och har sedan tidigare utvecklade handlingsplaner, vilket beskrivs i tjänsteutlåtandet.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta tjänsteutlåtande är utarbetat inom strategi- och planeringsavdelningen och verksamheten för barn och ungdom.

BAKGRUND

Revisionskontoret har till kommunstyrelsen, utbildningsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder remitterat ärendet *Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling (rapport 2005:12)*. Revisionskontoret anser att det bör införas en för staden gemensam policy för att främja skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling. Frågan har behandlats av Revisionskontoret i tidigare ärenden där kontoret har påtalat behovet om en för staden gemensam policy (se rapporterna nr 2001:1 och 2005:2).

Revisionskontoret upprepar i nuvarande rapport sin rekommendation om en sådan policy. Enligt Revisionskontoret tillgodoser inte stadens skolplan respektive strategi för elevhälsa de krav som kan ställas på en för staden gemensam policy. Nuvarande styrdokument är alltför vaga och uttrycker inte tillräcklig tydligt stadens avståndstagande till alla former av kränkningar. Styrdokumenterna ger inte heller skolorna någon konkret vägledning och är inte uppföljnings- och utvärderingsbara.

Vidare hänvisar Revisionskontoret till ny lagstiftning som, enligt kontoret, ökar kraven på stadens förebyggande arbete och skärper stadens skadeståndsansvar. Sammantaget behövs ett tydligt ställningstagande och ett samlat grepp från staden centralt i dessa frågor.

Revisionskontoret framhåller vidare att det vid tidpunkten för den första behandlingen av denna fråga (år 2001, rapport nr 2001:1), fanns en politisk enighet om behovet av en stadsövergripande policy. Revisionskontoret beskriver att man därför ser med förvåning på kommunstyrelsens och utbildningsnämndens bedömning (remissvar på rapport nr 2005:2) att nuvarande styrdokument ger tillräckligt bra verktyg samt att skolorna själva bäst hanterar vilka åtgärder och insatser som behöver användas.

SAMMANFATTNING AV REVISIONSKONTORETS RAPPORT

Skolornas arbete mot mobbning och annan kränkande behandling har granskats under ett antal år av Revisionskontoret. Granskningarna har genomförts vid sexton skolor – tretton grundskolor och tre gymnasieskolor. Resultatet av granskningarna har redovisats i tre olika revisionsrapporter:

- Mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor (rapport nr 2001:1)
- Att förebygga mobbning och annan kränkande behandling (rapport nr 2002:8)
- Mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor – jämförelse av resultaten från två elevenkäter år 2000 och 2004 (rapport nr 2005:2)

Revisionskontoret sammanfattar i rapporten resultatet från intervjuer våren 2005 med skolledning och företrädare för elevvårdsteam och antimobbningsgrupper samt kontorets granskning av skolornas handlingsprogram. I sin sammanfattning av bedömningar och slutsatser anger Revisionskontoret att det behövs en stadsövergripande policy med grundläggande principer, tydliga ställningstaganden och konkret vägledning för skolornas arbete. Man anger vidare att en stor majoritet av eleverna trivs bra och känner sig trygga i skolan, men 5-10 procent av eleverna känner sig otrygga och 2-3 procent svarar att de ofta blir mobbade. Detta baseras på Revisionskontorets enkätundersökningar år 2000 och 2004 som visade att en stor majoritet av eleverna trivs bra i skolan, de känner sig trygga och upplever relationerna till kamraterna som positiva. I alla de granskade skolorna finns dock ett antal elever som ofta känner sig otrygga, utanför och/eller mobbade.

Revisorernas jämförelse av resultaten från de två enkäterna (presenterat i rapport 2005:2) visade att det inte har skett några stora förändringar under perioden. Både positiva och negativa förhållanden var i stort oförändrade.

Skolornas dokumentation vid fall av mobbning och liknande händelser är, enligt Revisionskontoret, i många fall bristfällig. Det saknas riktlinjer för dokumentation, sekretess och förvaring av handlingar i samband med mobbingärenden.

Man anser att de granskade skolorna anstränger sig för att arbeta strukturerat och målmedvetet, men det finns betydande förbättringsområden. Kontoret framhåller att några av de granskade skolorna gör årliga uppföljningar av sitt arbete med att motverka kränkningar, men flertalet har inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av sina handlingsprogram eller insatser.

Den 1 april 2006 förväntas en ny lag träda i kraft, utifrån regeringens proposition *Trygghet, respekt och ansvar – om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever*. Den nya lagen ska främja barns och elevers lika rättigheter i all verksamhet som regleras av nuvarande skollag. Lagförslaget skärper kraven på det förebyggande arbetet och ger elever förbättrade möjligheter till skadestånd för såväl diskriminering som annan kränkande behandling. Lagen ökar, enligt revisorerna, behovet av en tydlig övergripande styrning och uppföljning från kommunstyrelsen.

Revisorerna anser inte att den stadsövergripande policyn behöver uttryckas i ett särskilt dokument, utan kan med fördel arbetas in i skolplanen. Strategin för elevhälsa kan sedan utvecklas och förtydliga och konkretisera skolplanen. Man framhåller också att det är viktigt att erfarenheter från forskning och beprövad verksamhet tas tillvara.

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Förvaltningen delar Revisionskontorets uppfattning att mobbning och annan kränkande behandling inte kan accepteras och om det förekommer måste det uppmärksammas och åtgärdas. Vidare anser förvaltningen att det naturligtvis är av högsta prioritet att skolorna arbetar förebyggande kring mobbning och annan kränkande behandling. Det är aldrig acceptabelt att inte samtliga, 100 procent, av eleverna trivs och känner sig trygga i sina skolor.

Skolornas skyldighet att motverka kränkande behandling regleras redan i flera lagar och förordningar; skolförfattningar, läroplaner, arbetsmiljölagen m.fl. Enligt skollagen ska den som verkar inom skolan bl.a. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Vidare har rektorn enligt läroplanen (Lpo 94) ett särskilt ansvar för att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden bland elever och anställda. Rektorn har också enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att kontakt upprättas mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för en elev i skolan.

Till stöd i arbetet mot mobbning har skolorna *Skolverkets allmänna råd för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling* (SKOLFS 2004:19). De allmänna råden gäller för det förebyggande arbetet, arbetet med att upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling samt skolornas handlingsprogram/-planer mot kränkande behandling.

Det är förvaltningens bedömning att gällande nationella styrdokument tillsammans med de kommunala styrdokument, dvs. Skolplan för Stockholms stad och Strategi för elevhälsa i Stockholms stad, tillgodoser behovet av styrning och vägledning i dessa frågor.

De kommunala styrdokument har nyligen implementerats i stadens organisation men har ännu inte varit gällande för ett helt sammantaget läsår. För skolornas del har de inte kunnat ligga till grund för verksamhetsplanering förrän inför läsåret 05/06. Förvaltningen anser därför att det är för tidigt att göra en reell utvärdering av dessa styrdokument.

Åtgärder och insatser som behöver användas hanteras lämpligen på lokal nivå, dvs. av skolorna själva. En detaljreglerad policy skulle inte nödvändigtvis leda till ökad måluppfyllelse. Däremot instämmer förvaltningen i att det krävs ett strukturerat och målmedvetet arbete på skolorna. Det är vidare viktigt att det sker en systematisk uppföljning och utvärdering. Det kan nämnas i sammanhanget att förvaltningen nyligen har begärt in samtliga handlingsplaner från skolorna för en gemensam avstämning.

Vantörs skolor arbetar aktivt för att förebygga, motverka och åtgärda alla former av mobbning och kränkande behandling. Detta är en del av skolans demokratiska uppdrag och en viktig del i värdegrundsarbetet. I samtliga skolor finns särskilda

mobbningsgrupper som agerar i mobbningsärenden. Flera skolor har också kamratstödjare och ”änglar”/elevstödjare. Samtliga skolor har åtaganden kring trivsel och trygghet. Vidare har alla skolor i Vantör upprättat handlingsplaner som omfattar både personal och elever och som utvärderas och revideras kontinuerligt.

Kopplat till det förebyggande arbetet kring mobbning är också det förebyggande elevhälsoarbetet i skolorna kring drogfrågor. Skolorna arbetar drogförebyggande utifrån den gemensamma planen för det drogförebyggande arbetet (dnr 403-370/2004). Det kan också nämnas i sammanhanget att Vantörs drogsamordnare under fjolåret tillsammans med skolledarna i F-9 har initierat en alternativ form för föräldramöten, där föräldrarna har kommit överens gemensamt kring hur man ska förhålla sig för att förhindra en för tidig alkoholdebut m.m.

Revisorerna framhåller att skolornas dokumentation vid fall av mobbning och liknande händelser i många fall är bristfällig och att de granskade skolorna vanligen saknar egna riktlinjer för dokumentation. Förvaltningen instämmer i att det är mycket viktigt att skolorna känner sig säkra på hur ovan nämnda ärenden ska dokumenteras och hur handlingarna ska hanteras. Skolorna i Vantör följer stadsdelsarkivariernas *Dokumenthanteringsplan Skola Förskola Fritid* (reviderad 2006-01-11). Där finns anvisningar för hantering av t.ex. handlingsplaner, elevärenden (exempelvis handlingar i ärenden om mobbning) samt drogsamordnares och fältassistents handlingar.

Slutligen ser förvaltningen positivt på förslaget till ny lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagen kommer att stärka rättssäkerheten och skyddet för den enskilde eleven och förbättra möjligheterna till skadestånd. För skolornas del kommer detta att ytterligare främja skolornas förebyggande arbete mot mobbning och annan kränkande behandling. Det förstärker också vikten av fungerande handlingsplaner på skolorna.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner föreliggande svar på remiss och översänder det till Revisionskontoret.

BILAGOR

1. Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling (rapport 2005:12), Revisionskontoret, Revisorsgrupperna 1, 3 och 4. Revisionskontorets dnr: 420/153-05.